

El duet

Donem corda al temps. D'una gosseta que ja es absència a una sopa que és constant presència

D'en Llach (J. M.) a en Farré (J. M.)

Amic Josep Maria:

Avui m'abelleix explicar-te una història que em fa molta il·lusió que compartim.

La Luna és una gossa molt simpàtica, no té el pèl ni curt ni llarg, ni blanc ni negre; és de color gris clapat; es trobava al comitè de recepció el dia en què vam entrar al port de Castelsardo en qualitat de naufragats remolcats per la Marina Italiana. Té les orelles caigudes a mig camí i, a la mirada, el pòsit que deixa una vida difícil, sense reflectir, però, en cap moment la desconfiança que deixen les ingrituds i les traïcions. De seguida vam congeniar; era feliç perquè la seva sort havia canviat. Ens ho va explicar la seva mestressa, una dona alemanya amb una humanitat evident, tant per fora com per dins; l'havia trobada abandonada al port de l'Alguer i l'havia recollida a bord del seu veler fins a la seva base, a Castelsardo, on la Luna es convertí en la reina del pantalà i on ens vam conèixer. L'amistat va ser fàcil, entre altres coses perquè al *Tumbelino* hi havia la millor cuina del port i ella sabia que al vaixell de la bandera groga i vermella sempre hi trobava alguna cosa, a més d'estimació.

A punt de tornar a casa, em feia il·lusió acomiadar-me d'ella. Vaig guardar-li dos talls de carn que tenien massa dies de peregrinatge a la nevera. La Luna ens estava esperant, es va menjar la carn d'un sol mos, va venir a saludar-me i se'n va anar. Ara l'he vista passar contínuament al llarg del pantalà: camina a poc a poc, el morro a un pam del sòl i el gest trist i cansat. No era la mateixa gossa, es veia en l'expressió dels seus ulls de color caramel, en la poca il·lusió per la nostra cuina, en la manera com em mirava quan li deia coses tot gratant-li el cap. Finalment vaig descobrir el motiu de tanta tristesa: la seva mestressa ja no hi era, havia desaparegut sense deixar rastre.

Quan amb el cor destrossat intento acaronar-la per donar-li consol, observo en la seva mirada agraïda la inutilitat del meu intent.

A vegades hem de llegir llibres amb històries complicades i llunyanes perquè alguna cosa ens mogui el cor; hem de veure pel·lícules cares, plenes de gent i mitjans i amb arguments ro-

cambolescos, per a descobrir menys coses de les que era capaç d'explicar la mirada d'aquesta gossa. No sabem admetre que l'ésser més proper i insignificant ens podria omplir el cor de sentiment, de lleialtat i de vida si sabéssim mirar i si intentéssim comprendre. Tot això s'escapa entre les nostres mans i ens fa sentir culpables en la nostra pròpia impotència.

Fa dos dies que no veig la Luna i sento un buit molt gran. A la nit la seva silueta em mira des de la popa del *Tumbelino*; estiro la mà per acaronar-la, però, ella ja no hi és.

Amb estimació jueva,
Josep Maria Llach

D'en Farré (J. M.) a en Llach (J. M.)

Estimat Josep Maria:

M'ha emocionat, aquest relat en el fons tan senzill. Gerald Dürrell va escriure un llibre colpidor sobre el moment en què l'home i el gos es varen trobar: es va iniciar un llarg recorregut fet d'amor, lleialtat, renúncies i dols. La història de la Luna s'assembla molt a la d'un naufragat abandonat a una incerta sort, però sobretot és la d'un enyor que només un gos sap reflectir en la tristesa i desesperança dels seus ulls. Amiga d'un llarg viatge amb la seva mestressa, tu la vas veure en una soledat que per a ella era absolutament incomprendible. Així vas abandonar aquella nit sotmesa a les llunes altes i te'n vas anar amb el record dels ulls de la Luna.

Quan vas arribar al port del qual coneixes cada roca, cada boia, que sempre et donen el senyal des de la càlida terra, en la barca que tornava en silenci potser vas recordar la gosseta com aquell núvol antic que neix al mig del mar. És així com esclataren els llampecs de nostàlgia que et van permetre d'escriure aquesta història. No sé si ho vas fer en la pau del migdia, a cel obert, o en les hores de l'alba, quan les primeres llums encenen el crepuscle. Perdut en l'aigua clara del seus ulls, que eren un somni per a tu, vas confegir una narració, aparentment insignificant, en una subtil teranyina que enllaça l'olor del mar, aquella vella olor de sal que t'ha deixat l'horitzó com a mesura de la melangia; un oasi blau en la distància.

En aquest número del País Petit es parla molt d'un dels plats més universals i estimats de la cuina de tots els temps i els països: la Sopa, en el nostre cas, així, amb majúscula. Jo no sé quin record en

[...] *Y yo me iré. Y se quedarán los pájaros
cantando;
y se quedará mi huerto, con su verde árbol
y con su pozo blanco.*

Juan Ramón Jiménez (1881-1958)

tens tu –o potser la vius més sovint i ja tot és present...–; per a mi és molt esvaït, d’una total fugacitat. Intento aturar el temps, i el que em ve primer no és el resultat de la segura saviesa culinària dels qui la feien i dels qui la cuinen actualment; el que em ve és l’olor que desprenia: aquestes olors són la realitat incontrovertible que m’evoca la Sopa. I em transporten a la plaça, els plats que ens emportàvem –aleshores no eren de plàstic– amb la Maria Carolà i en Ramon, amb els quals sempre feia el breu viatge des de la Placeta. Una certa sensació de fred ens acompanyava, era una fred esvelta que potser ja anunciava la imprevisible primavera. El temps desapareixia per a nosaltres, els amics: en Ramon, en Batllet, l’Haro, en Gifre i tants d’altres, ens retrobàvem amb l’excusa d’aquell sensacional menjar comunitari; era un dels fragments més esperats del destí somniat de la nostra infantesa i de les primeres beceroles adolescents. També recordo la llum enfonsada en les roques venerables –les que no estaven potinejades per la pompositat del blanc– que ens acollien, tot contemplant el que era el veritable paisatge d’aquella plaça tant esvelta, a pesar dels atemptats, que encara duren i que li treuen part de la seva potència i elegància.

Heus ací una tradició que no és un mite: la Sopa, el tiberi comú que la fa tan propera, tan real. En la societat de l’exuberància i la impaciència, la qualitat (i la calidesa) d’aquest àpat singular en què tots ens fèiem companyia la convertia en una entitat d’un valor excepcional. Ho vivíem –ho viviu– en el nostre temps subjectiu, que és el que dóna significat a les nostres vides, el qual justifica la nostra existència i raó d’èsser. La felicitat individual requereix distin-

*Quan he sentit la vella olor de sal
marina a prop
i he tocat els esculls,
he interrogat la mar des del sorral
i se m’han fet totes les perles ulls.*

(Joan Vinyoli (1914-1984))

gira ho són més per l’extrema implicació del jovent i la sensacional presència de senyores i senyoretetes del poble, convenientment encofrades, totes elles guapíssimes–, aquest temps se’m feia estàtic: érem feliços deixant que passessin les hores plenes d’aromes, sabors i espais de relació de petits i grans, com quasi mai passava en aquella època. S’encenien tots els llums del nostre cervell gràcies a aquesta Sopa, que, com a veritat, sempre convindria festejar. Ens rendirem amb alegria a la plasticitat tan viva del seu espai en la nostra memòria, cada cop més crepuscular.

En tot cas t’ho comunico, Josep Maria, en el fons no és de la història que tinc nostàlgia; és d’aquella geografia que ara, gràcies un cop més als vents de l’enyor, em retorna, vivíssims, aquests indrets i la nostra gent. Sento i respiro la nit, el seu perfum càlid i dens, i em poso a escriure’t aquesta carta tot recordant el teu somriure tímid, que contrasta amb la meua exuberància –reconec que excessiva a vegades–. Ens embadalirem junts amb el cel altíssim i estelat, i buscarem algú que ens toqui el violí en les nits de festa pels suposats vells que segueixen tan vius, com tu i com jo, després de l’última batalla... Ja no ens vindrà d’ací.

Abraçades jueves,
Josep M. Farré

JOSEP M. FARRÉ I MARTÍ

PLANXA I PINTURA

autoPlacid S.L.

Jaume Aiguabella Ros

REPARACIÓ DE VEHICLES DE TOTES LES MARQUES

Tel. 972 77 61 00 - Fax 972 77 61 01 - Mòbil 699 46 20 13 - Closa d’en Llop, 64 - 17130 L’ESCALA - autoplacidsl@espai-i.com